

kapacitu uznávají, když častá úplně světlá mezidobí zjišťují, a jen o to šlo, zda v závažné době takové období tu bylo.

Co se týče neúplnosti řízení, jež prý záleží v tom, že nebyl opakován znalecký důkaz za přibrání třetího znalce, dlužno odvětit, že na to není právního předpisu v platném civilním soudním řádě, a že, ačkoli to tak bývá pravidlem, že, odporují-li si znalci, přibírá se třetí, jest to pouhá tradice, mající základ ve starém (Josefínském) soudním řádě, kde to § 196 výslovně předpisoval a § 197 dodával, že mínění, k němuž třetí přistoupí, má pokládáno býti za pravé. S touto trochu příliš formalistickou formulí, jež měla původ svůj v t. zv. zákonné theorii důkazní, platný řád soudní, jenž spočívá na zásadě volného uvažování, nadobro se rozloučil, nenutí vůbec k zřízení dvou znalců a předpisuje v §u 362, že je-li posudek znalecký neúplným nebo znalci různá mínění vyslovili, může soud opakovati důkaz týmiž nebo jinými znalci nebo týmiž s přivzetím jiných. Ponechal tedy i zde vše volnému uvážení, zda a co se jeví za daných okolností potřebou a zda a který posudek jest za základ rozhodnutí přijmouti, z čehož jde, že se to řídí logickými důvody, takže i posudek znalecký nyní tak dalece přezkumu soudu podléhá, je-li ve shodě se zákony logiky. V daném případě po zevrubném uvážení všech provedených důkazů a rozboru obou znaleckých posudků neshledal prvý soud vším právem příčiny znalecký důkaz opakovati a zejména třetího znalce volati.

Čís. 4552.

Byla-li pohledávka, přihlášená k úpadku, správcem úpadkové podstaty popřena, lze žalobu proti úpadkové podstatě o uznání pravosti pohledávky opřít jen o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebním roku. Změna žaloby jest vyloučena, třebaž tu byly podmínky §u 235 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, P.v II 783/24.)

Žalobce tvrdil v žalobě, že vymohl firmě Ch., nyní v úpadku, úvěr u banky M., že se za tento úvěr zaručil a částečně jej zaplatil a že, když na jmění firmy Ch. byl vyhlášen úpadek, své pohledávky ze záruky přihlásil k úpadkové podstatě a že byly správcem úpadkové podstaty popřeny. Žalobu, již domáhal se žalobce na úpadkové podstatě zjištění, že mu proti žalované podstatě přísluší pohledávky, jež mu proti ní vzešly z opatření úvěru u banky M., že pohledávky jest zařaditi do III. třídy úpadkových pohledávek a že žalovaná jest povinna to uznati, procesní soud první stolice zamítl, zjistiť, že žalobce neopatrřil úpadkyni žádného úvěru a nemohl se v důsledku toho za úpadkyni zaručiti, ani za úpadkyni z tohoto důvodu platiti, a uvedl dále v důvodech: Pokud snad žalobce úvěru, jemu osobně bankou M. poskytnutého, použil pro účely úpadkyně a pokud mu tedy přísluší pohledávka proti úpadkyni z důvodu úpadkyni poskytnutého úvěru, tím se soudní dvůr neobíral, neboť ve smyslu §u 110 konk. ř. není žalobce

oprávněně opíráti žalobu o jiný důvod, než který byl uveden v přihlášce k úpadku a při zkušebním roku. V přihlášce k úpadku a při zkušebním roku tvrzený důvod zápůjčky obsažen nebyl a nemohl se tedy soudní dvůr oprávněností žaloby z tohoto důvodu obíráti. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Nesprávné právní posouzení věci spatřuje odvolatel v tom, že prý první soud neprávem dospěl k právnímu názoru, že se žalobce v tomto sporu uchýlil od důvodu pohledávky, jež udával v řízení úpadkovém; vždyť prý se jedná v obou případech o úvěr, jehož se úpadkyni dostalo od banky M. přičiněním žalobcovým, poskytnutí úvěru (osobní zárukou) jest prý vlastně totéž jako poskytnutí zápůjčky, neboť prý rozhodným jest zde pouze poměr mezi žalobcem a úpadkyní, kdežto poměr toho i onoho k bance M. nemá prý po této stránce významu. Ostatně prý volený postup dojednal s druhým jednatelem společnosti U-em a s jeho srozuměním dával prý bance příkaz, aby ten který peníz úpadci vyplatila. Nikde prý netvrdil, že by si byl úpadce zjednal u banky úvěr za jeho ručení, nýbrž že on jí zjednal úvěr za osobního ručení. Vzaty úhrnem, mají tyto žalobcovy námitky ten smysl, že nemá rozhodovati právní konstrukce vzájemných poměrů mezi ním a úpadkyní na straně jedné a mezi ním (úpadkyní) a bankou na straně druhé, nýbrž že hlavně tu padá na váhu hospodářský účel a výsledek celé transakce, který byl ten, že se úpadkyni na jeho vrub dostalo peněžních prostředků od banky, jejichž náhradu v úpadkovém řízení požaduje. S tímto názorem nelze však souhlasiti. V §u 110 konk. ř. stanoví zákon úchylku od obecného pravidla t. zv. maximu eventuální, s níž lze se setkati na př. také v §§ 35 a 36 ex. ř. Podle ní má přihlašující věřitel pod následky průpadu povinnost, uvést již v přihlášce a nejpozději při zkušebním roku všechny právní důvody, jichž se hodlá k podepření svého nároku po případě (t. j. jednoho po druhém) dovoláti. Nebrání se tu pozdější změně a doplnění skutkových tvrzení, o nichž mluví § 103 konk. ř., avšak i při takové dodatečné změně nebo dodatečném doplnění těchto skutečností musí pro procesní řízení důvod pohledávky zůstatí nezměněn. Při srovnání obou těchto míst zákona nemůže býti pochybnosti o tom, že zákon má tu na mysli důvod právní. Podobné ustanovení má § 235 c. ř. s., kde se jedná o změně žaloby. Zákon připouští změnu skutkového děje i bez souhlasu žalovaného, pokud se tím nemění právní důvod žaloby. Kdyby žalobce chtěl i tento důvod změnit, nemohla by změna taková býti připuštěna bez souhlasu žalovaného, muselo by se o žalobě s tohoto hlediska rozhodnouti, zákon však nebrání žalobci, by nový právní důvod neuplatňoval novou žalobou v novém řízení. Právě tomuto novému a opětovnému uplatňování různých důvodů má čeliti ona eventuální maxima. Již proto, že se jedná o předpis výjimečný, dlužno míti za to, že zákonodárce kladl na předpis tento zvláštní důraz a že si zde přál postup přesný. Vysvětluje se to ostatně již povahou věci. Úpadkové řízení jako konečná likvidace úpadcova majetku má býti provedeno urychleně, proto je potřeba, by o pohledávkách věřitelů bylo co nejdříve zjednáno jasno. Jsou tu stejné zřetele, jež vedly k podobnému výsledku také pro řízení exekuční v §§ 35 a 36 ex. ř., neboť ani zde exekuční řízení nemá býti zdržováno námit-

kami proti exekučnímu titulu anebo proti exekuci, které by mohly býti uplatňovány postupně podle výsledku sporů jedna po druhé. Vždyť § 105 (3) konk. ř. ukládá úpadkovému správci, by se o přihlášených pohledávkách vyslovil určitě a bez výhrady, kteréž povinnosti nemohl by však vyhověti, kdyby úpadkový věřitel měl možnost, aby pak ve sporu uplatňoval jiné anebo vždy nové a nové právní důvody. Právní konstrukce poměru, tvořícího podklad přihlášené pohledávky, není zde proto, jak odvolatel myslí, něčím podružným, nýbrž jest věcí zásadní důležitosti. Úvěr má své funkce v hospodářském životě, není však o sobě samostatným právním důvodem, protože se může objeviti v různých právních formách, v různých právních důvodech, jež občanský i obchodní zákon velmi přesně rozlišují (na př. § 1345 obč. zák.). Bude tedy rozdílno po stránce právní, zda dostalo se komu úvěru na př. při koupi, či v hotové zápůjčce, ve formě příkazu poddlužníku, či převzetím dluhu (§ 1347) či konečně osobní zárukou (§ 1344 obč. zák.). Úpadkový věřitel musí tu bedlivě rozlišovati a musí svou přihlášku také co do skutkových okolností podati takovým způsobem, by z ní jasné a určitě byl patrný také právní důvod, jehož se dovolává. Žalobce založil přihlášku k úpadku i žalobu na osobní záruce. Ta však nutně předpokládá dluh, k jehož zajištění má sloužiti, a musí se státi smlouvou s věřitelem. Ani onoho dluhu, ani této smlouvy zde však podle rozsudkových zjištění nebylo. Žalobce ani netvrdí, že banka měla nějaký přímý nárok oproti úpadkyni, připustil, že v úpadku nic nepřihlásila z toho, čeho on se žalobou domáhá, připouští, že se jednalo o jeho osobní konto, kterým jedině on byl oprávněn disponovati. To všecko, jak správně dovozuje první soudce, svědčí tomu, že právního poměru (dlužního) mezi bankou a úpadkyní nebylo. Žalobce ovšem, jak již uvedeno bylo, považuje to za podružné a poukazuje, aby podepřel své stanovisko, k tomu, že prý zvolené opatření učinil jako jednatel úpadkyně v souhlasu s druhým jednatelem U-em. I kdyby to nebylo snad považovati za novotu, v odvolacím řízení nepřipustnou, nevysvítalo by nikterak z tohoto tvrzení, že tím byl skutečně založen přímý právní poměr a závazek mezi úpadkyní a bankou, který by mohl býti podkladem záruky. Stejně nerozhodným jest vnější označení konta, kdyžť přiznáno, že konto bylo jinak osobním kontem žalobcovým. Ani poznámkou na kontě, ku kteréž žalobce rovněž poukazuje a která spočívá v tom, že v opisech konta uvedena jest v závorce firma úpadkyně, nebyl takový přímý poměr banky k úpadkyni založen a nevznikl by takový poměr ani příkazem žalobce na banku, by z jeho konta ty které částky zaplatila úpadkyni, protože z takového příkazu vyplýval by sice jistý nárok úpadkyně oproti bance, nikoliv však závazek úpadkyně, který by mohl býti podepřen zárukou. Jest proto přisvědčiti rozsudku, že žalobce původního právního důvodu záruky neprokázal, že jej za sporu opustil a že se pak domáhal ve sporu uznání pohledávek z důvodů docela jiných.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce uplatňuje v dovolání jako dovolací důvody vadnost a neúplnost řízení a nesprávné právní posouzení sporné věci (čís. 2 a 4 Šu 503 c. ř. s.). První dovolací důvod shledává žalobce v tom, že odvolací soud nepřipustil a neprovedl dalších, žalobcem nabídnutých důkazů o tom, že zažalovaná pohledávka pozůstává proti úpadkyni po právu, v důsledcích svého mylného právního názoru, že se jedná o jiný právní důvod, totiž o zápůjčky, poskytnuté žalobcem úpadkyni, a nikoliv o úvěr, zjednaný žalobcem pro úpadkyni a jím zaručený, ze kterého byla pohledávka k úpadku přihlášena a ze které je žalováno. Než odvolací soud sdílí právní názor odvolacího soudu, a proto odpadla příčina zabývati se dovolacím důvodem kusosti a neúplnosti odvolacího řízení, uplatněným jen pro případ, že druhý dovolací důvod bude shledán opodstatněným, čemuž však tak není. Vzhledem k ustanovení Šu 110 konk. ř. první odstavec, druhá věta, lze žalobní žádání o prohlášení pravosti popřené pohledávky opřít jen o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebnímu roku. Žalobce neuchýlil se sice v žalobě od obsahu přihlášky k úpadku, avšak za sporu opodstatňoval žalobní tvrzení takovým způsobem, že jest v novém jeho přednesu spatřovati změnu původního žalobního důvodu (§ 235 c. ř. s.), což jest počinem dle Šu 110 konk. ř. nepřipustným. Původní žalobní tvrzení, že byl vzhledem k nemajetnosti ostatních společníků jako společník a jednatel úpadkyně nucen za část pohledávání banky M. z poskytnutého úpadkyni úvěru převzít osobní záruku, a že v důsledcích své osobní záruky této věřitelce na její pohledávku, která dnem 1. ledna 1922 činila 305.360 Kč, splatil dne 19. května 1922 178.988 Kč a zbytek 138.312 Kč že bude nucen v důsledcích svého zaručení bance zaplatiti — nepodařilo se žalobci dokázati, jak zjistil soud první stolice, čímž žalobní nárok úplně padá. Dovolatel uvádí sice, že původního žalobního důvodu vlastně nezměnil novým tvrzením, že konal pro úpadkyni platy, že jí tedy poskytoval úvěr, který si u banky sám opatřil, neboť poskytnutí úvěru je prý vlastně totéž jako poskytnutí zápůjčky — avšak v tom pravdu nemá, neboť jest podstatný rozdíl mezi zárukou za cizí dluh (§ 1344 a násl. obč. zák.) a zápůjčkou (§ 983 obč. zák.), takže jde o dva různé právní důvody, z nichž každý vyžaduje zcela jiného skutkového opodstatnění. Úchyly od skutkové podstaty jsou jen potud přípustny, pokud se nepřiči příkazu Šu 110 konk. ř. Řádné provedení řízení likvidačního vyžaduje toho, by nebylo likvidačního sporu bez předchozí přihlášky pohledávky, z čehož plyne, že tohoto zákonného ohraničení žaloby likvidační dbáti jest i z úřední moci v každé době. Z téže příčiny jest také každá změna žaloby, byť i by zapadala do rámce Šu 235 c. ř., i za souhlasu druhé strany nepřipustnou. Má-li však ten, kdož pohledávku přihlásil, za to, že jest nutno přihlášku pozměnit, jest na něm, aby za tím účelem podal po případě přihlášku novou (§ 107 konk. ř. — k tomu viz komentář Bartsch-Pöllak ke konk. ř. str. 642, Rintelen str. 384).